

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	5	3	7	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	1	0
---	---	---	---

Master of Arts [Economics] 4th Semester
(2056)

Opt. (vii) : ECONOMICS OF MONEY & BANKING
Paper-MAECO-403 & 404 (In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- Attempt **five** questions in all, including Question No. 1, which is compulsory and selecting **one** question from each unit. Each short question in Question No. 1 carries 2 marks while each long question in Units I to IV carries 15 marks.

1. Explain any **ten** of the following in about **25-30** words each:

- (a) Components of money supply.
- (b) What is credit multiplier?
- (c) Define High Powered money.
- (d) Empirical estimation of demand for money function.
- (e) Define term structure of interest rates.
- (f) Structure of interest rates in India.
- (g) Lags in the operation of monetary policy.

- (h) Rules vs. Discretion debate.
- (i) Distinguish between repo rate & reverse repo rate of the RBI.
- (j) Define interest targeting.
- (k) What do mean by autonomy of RBI?
- (l) Mergers in Indian banking system.
- (m) Name any two non-banking financial companies (NBFCs) in India.
- (n) Advantages of Euro as a common currency of European Union.
- (o) Define international liquidity.

UNIT-I

- 2. Discuss the theoretical and empirical definition of money.
- 3. Explain Friedman's theory of demand for money.

UNIT-II

- 4. Discuss the Liquidity Premium & Preferred Habitat theories of term structure of interest rates.
- 5. Explain the Keynesian and Monetarist's views on transmission mechanism.

UNIT-III

6. What is a central bank? Discuss the main functions of a central bank.
7. Explain the main features of banking sector reforms in India since 1991.

UNIT-IV

8. What are NBFIs? Discuss their structure & role in India's economic development.
9. Outline the main features of Maastricht Treaty. Discuss Post-Maastricht Treaty developments.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 (जो कि अनिवार्य है) सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनें। प्रश्न संख्या 1 में प्रत्येक लघु प्रश्न के 2 अंक हैं, जबकि यूनिट I से IV में प्रत्येक दीर्घ प्रश्न के 15 अंक हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दस को लगभग 25-30 शब्दों में समझाइए:
 - (a) मुद्रा आपूर्ति के घटक।
 - (b) ऋण गुणक क्या है?
 - (c) उच्च शक्ति वाली मुद्रा को परिभाषित कीजिए।
 - (d) मुद्रा की मांग के फलन का अनुभवजन्य अनुमान।

- (e) ब्याज दरों की अवधि संरचना को परिभाषित कीजिए।
- (f) भारत में ब्याज दरों की संरचना।
- (g) मौद्रिक नीति के संचालन में विलंब।
- (h) नियम बनाम विवेकाधिकार पर बहस।
- (i) आरबीआई की रेपो दर और रिवर्स रेपो दर में अंतर स्पष्ट कीजिए।
- (j) ब्याज लक्ष्यीकरण को परिभाषित कीजिए।
- (k) आरबीआई की स्वायत्तता से आपका क्या तात्पर्य है?
- (l) भारतीय बैंकिंग प्रणाली में विलय।
- (m) भारत में किन्हीं दो गैर-बैंकिंग वित्तीय कंपनियों (एनबीएफसी) के नाम बताइए।
- (n) यूरोपीय संघ की साझा मुद्रा के रूप में यूरो के लाभ।
- (o) अंतर्राष्ट्रीय तरलता को परिभाषित कीजिए।

यूनिट-I

2. मुद्रा की सैद्धांतिक और अनुभवजन्य परिभाषा पर चर्चा कीजिए।
3. फ्रीडमैन के मुद्रा की मांग के सिद्धांत की व्याख्या कीजिए।

यूनिट-II

4. ब्याज दरों की अवधि संरचना के तरलता प्रीमियम और पसंदीदा आवास सिद्धांतों पर चर्चा कीजिए।
5. संचरण तंत्र पर कीन्सवादी और मौद्रिकवादियों के विचारों की व्याख्या कीजिए।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਕੀ ਹੈ? ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
7. 1991 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਗੈਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਨ (ਐਨਬੀਐਫਆਈ) ਕੀ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
9. ਮਾਸਟਰਚ ਸੰਧਿ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਮਾਸਟਰਚ ਸੰਧਿ ਦੇ ਬਾਦ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮਾਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਤੋਂ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਲੰਬੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ :
 - (a) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਘਟਕ।
 - (b) ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ ?
 - (c) ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (d) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਅਨੁਮਾਨ।
 - (e) ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

- (f) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ।
- (g) ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਪਛੜਨਾ।
- (h) ਨਿਯਮ ਬਨਾਮ ਵਿਵੇਕ ਬਹਿਸ।
- (i) RBI ਦੀ ਰੈਪੋ ਰੇਟ ਅਤੇ ਰਿਵਰਸ ਰੈਪੋ ਰੇਟ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- (j) ਵਿਆਜ ਟਾਰਗੇਟਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (k) RBI ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (l) ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵਾਂ।
- (m) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ (NBFCs) ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (n) ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੂਰੋ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।
- (o) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਲਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 3. ਫ੍ਰਾਈਡਮੈਨ ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਣਤਰ ਦੇ ਤਰਲਤਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਆਵਾਸ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 5. ਸੰਚਾਰ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਕੀਨੇਸ਼ੀਅਨ ਅਤੇ ਮੁਦਰਾਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਕੀ ਹੈ ? ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. 1991 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. NBFIs ਕੀ ਹਨ ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਮਾਸਟ੍ਰਿਕਟ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਓ। ਮਾਸਟ੍ਰਿਕਟ ਸੰਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।